

Umetniška gimnazija – glasbena smer
Moduli A: glasbeni stavek, B: petje – inštrument,
C: jazz – zabavna glasba

Posodobljeni učni načrt

SOLFEGGIO

OBVEZNI PREDMET

315 ur

**Posodobljeni učni načrt
SOLFEGGIO
Obvezni predmet (315 ur)**

Posodobljeni učni načrt so pripravili:

Predsednik predmetne skupine:

dr. Peter Šavli, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

Člana:

Alenka Bervar, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Ambrož Čopi, prof., Gimnazija Koper, Umetniška gimnazija - Glasbena smer

Vodja in koordinator predmetne skupine:

Helena Meško, prof., Konservatorij za glasbo in balet Maribor

Vodja področne skupine za glasbeno šolstvo:

dr. Dimitrij Beuermann, Zavod RS za šolstvo

Vsebinsko prenovu srednjega glasbenega šolstva je pripravila in izvedla nacionalna komisija za glasbeno šolstvo v mandatu 2011–2015.

Recenzenta:

Vitja Avsec, prof., Konservatorij za glasbo in balet Ljubljana

mag. Ivan Florjanc, Univerza v Ljubljani, Akademija za glasbo

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: **dr. Jernej Pikalo**

Za zavod: **mag. Gregor Mohorčič**

Uredili: **izr. prof. mag. Ivan Florjanc, Marija Gregorc, prof., in mag. Tomaž Faganel**

Jezikovni pregled: **Mira Turk Škraba**

Objava na spletnem naslovu:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_e_odraslih/srednjesolsko_izobrazevanje/srednjesolski_izobrazevalni_programi/

Prva izdaja

Ljubljana 2013

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:784.9(0.034.2)

ŠAVLI, Peter, 1961-

Posodobljeni učni načrt. Solfeggio [Elektronski vir] : obvezni predmet : 315 ur / [pripravili Peter Šavli, Alenka Bervar, Ambrož Čopi]. - 1. izd. - El. knjiga. - Ljubljana : Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2013. - (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul A, Glasbeni stavek) (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul B, Petje - inštrument) (Umetniška gimnazija - glasbena smer. Modul C, Jazz - zabavna glasba)

ISBN 978-961-03-0165-3 (pdf, Zavod RS za šolstvo)

1. Gl. stv. nasl. 2. Bervar, Alenka 3. Čopi, Ambrož
271411456

Posodobljeni učni načrt za predmet solfeggio je pripravila predmetna skupina za posodabljanje učnega načrta za solfeggio. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet solfeggio, določenega na 15. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, 7. maja 1998. Posodobljeni učni načrt je posledica sprememb in novosti v pedagoški praksi na področju skupinskega pouka glasbenoteoretičnih predmetov.

Posodobljeni učni načrt solfeggio je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 161. seji 19. decembra 2013.

VSEBINA

1	OPREDELITEV PREDMETA	4
2	SPLOŠNI CILJI	5
3	OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	6
4	STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA	12
5	DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	14
5.1	Preverjanje in ocenjevanje znanja	19
5.2	Medpredmetne povezave	19
6	MATERIALNI POGOJI	20
7	ZNANJA IZVAJALCEV	20

1 OPREDELITEV PREDMETA

Predmet solfeggio je strokovni predmet v programu umetniške gimnazije, modul A: glasbeni stavek, modul B: petje – inštrument in modul C: jazz – zabavna glasba. Izvajamo ga v skupnem obsegu 315 ur.

Solfeggio razvija, pogloblja in širi glasbena znanja in sposobnosti, s pomočjo katerih dijaki* stopajo na poklicno pot poustvarjalno prepričljivega in vsestranskega glasbenega umetnika. Temeljna naloga predmeta je razvijanje glasbenega čuta, ki omogoča ustvarjalno in estetsko prefinjeno muziciranje. S tem ciljem dijake urimo v izgradnji osebnih glasbenih zmožnosti, ki jim omogočijo bodoče poklicno udejstvovanje. Z urjenjem delovnih navad ustvarimo pogoje za ustvarjalen odnos do glasbe in z njo povezanih aktivnosti. Dosežena spoznanja in glasbena znanja postanejo pomemben del splošne kulture vsakega dijaka.

Na ravni srednjegašolskega izobraževanja skupaj z drugimi strokovnimi predmeti solfeggio vzgaja in izobražuje glasbene talente, jim omogoča pridobitev temeljnih glasbenih znanj ter nadgradnjo njihovega praktičnega in teoretičnega znanja. Pri predmetu solfeggio dijaki usvojijo teoretične zakonitosti, doživeto zaznavajo in reproducirajo glasbene prvine ritma, metričnega utripa, intervalne, akordične in melodične zaznave z dinamično-agogičnimi vsebinami, prepoznajo oblikovne glasbene vzorce in usvojijo osnovne improvizacijsko-ustvarjalne postopke. Dijaki spoznavajo estetska, racionalna, zgodovinsko in slogovno pogojena načela oblikovanja glasbenih oblik. Na podlagi znanja gradijo in razvijajo kritično-analitični odnos do glasbenega dela. Pouk solfeggia navaja dijake na samostojno delo pri razvijanju glasbenih spretnosti. Tako pridobijo sposobnosti za kakovostno izvajanje solističnih in komornih skladb ter za sodelovanje v orkestru. Dijaki v modulu C pri pouku solfeggia usvojijo še dodatno znanje in spretnosti na področju specialnega jazzovskega ritma in harmonskih zvez. Dijaki v modulu A, ki so prav tako deležni pouka solfeggia, pridobijo izhodiščna znanja in sposobnosti za študij kompozicije, muzikologije in glasbene pedagogike s poudarkom na praktičnih ustvarjalnih prvinah pri pouku solfeggia in analizi ter na slušni in spominski zaznavi oblikovnih vzorcev.

Pouk solfeggia dijakom ponuja tudi osebnostni in socialni razvoj. Dijaki spoznajo pomen in lepoto skupnega dela, oblikovanja umetniških vsebin, pomen odgovornosti, zaupanja in medsebojne pomoči. Tako pridobijo osebnostne kvalitete, ki so nujne za sodobnega glasbenega poustvarjalnega umetnika, skladatelja, pedagoga, muzikologa ali znanstvenika.

* V tem učnem načrtu uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, veljajo za oba spola (dijak za *dijaka* in *dijakinjo*, učitelj za *učitelja* in *učiteljico*).

2 SPLOŠNI CILJI

Dijaki pri predmetu solfeggio:

- odkrijejo, razvijejo in poglobijo izvajalske, slušno in spominsko predstavne glasbene sposobnosti na področju ritma, melodike, sozvočij, oblikoslovja in glasbene senzibilnosti;
- utrdijo doseženo predznanje;
- pridobijo teoretična in praktična znanja na področju tonalnih in modalnih lestvic;
- razvijejo in utrdijo sposobnosti ustvarjalne improvizacije pri ritmu, harmonskih, eno- in dvoglasnih melodičnih vsebinah;
- razvijejo občutek za enakomerno pulziranje, taktiranje ter pomnjenje absolutnih in relativnih trajanj v osnovnih, sestavljenih in mešanih taktovskih načinih;
- razvijejo in poglobijo sposobnost za branje not v tonski abecedi in absolutni solmizaciji v ritmičnih vrednostih ter izvajajo posamezne glasove v štirih ključih: violinskem g-, basovskem f-, altovskem c- in tenorskem c-ključu;
- razvijajo absolutno intonacijo v tonalni (diatonika, kromatika in enharmonija) in atonalni melodiki s pomočjo spoznavanja intervalskih in harmonskih lastnosti tonskih sestavov;
- zavestno spremljajo vertikalna in horizontalna gibanja v harmonskem in kontrapunktičnem glasbenem stavku, tudi s pomočjo grafične tonalne analize soprana in basa;
- estetsko in ustvarjalno oblikujejo glasbene vsebine na področju ritma, harmonije in melodije;
- spoznavajo in praktično izvajajo oznake za artikulacijo in agogiko;
- izvajajo eno- in dvoglasni notni zapis po slušno-spominski reprodukciji;
- razvijajo in poglobljajo sposobnosti za zaznavo štiriglasnega stavka v ozki, široki in mešani harmonski legi;
- analizirajo primere iz literature v melodičnem, harmonskem in oblikovnem pogledu ter tako uporabljajo pridobljeno znanje;
- razlikujejo posamezne glasove in glasbila po zvočni barvi;
- dojemajo barvne sestave dveh, treh ali več glasbil;
- razvijajo ustvarjalne prvine pri stiku z glasbeno vsebino;
- deležni so blagodejne in koristne socializacije v skupnem sodelovanju pri glasbenih dejavnostih;
- s spoznavanjem in usvajanjem osnov vokalne tehnike zagotavljajo čistost intonacije in razvijajo zdrav in lep pevski glas;
- razvijajo estetsko doživljanje in glasbeni okus;

- spoznavajo, razumevajo in uporabljajo strokovne izraze v tujih jezikih;
- se navajajo na sodelovanje, odgovornost in pomoč pri skupinskem pouku;
- spoznavajo glasbena dela slovenskih skladateljev;
- najboljši se udeležujejo tekmovanj v solfeggiu;
- usvajajo znanja, potrebna za uspešno opravljanje mature iz predmeta glasba;
- usvajajo pomen glasbe za samozavest in samobitnost slovenskega naroda;
- spoznavajo slovensko, evropsko in svetovno glasbeno dediščino.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

Cilji in vsebine so urejeni po tematskih sklopih.

3.1.1 Glasbena teorija	
OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razumevajo in usvojijo zakonitosti glasbene teorije; – znajo teoretično glasbeno znanje ustrezno uporabiti v primerih iz glasbene literature; – teoretična znanja in glasbene sposobnosti uporabijo v povezavi z drugimi glasbenimi disciplinami: glasbeni stavek in oblikoslovje, zgodovina glasbe, nauk o glasbilih, jazz, individualni pouk glasbila, skupinska igra, petje; – pridobijo osnove za profesionalno estetsko in ustvarjalno oblikovanje glasbenih vsebin; – povezujejo znanja s področja solfeggia in pridobljeno teoretično znanje pri pouku svojega glasbila. 	<ul style="list-style-type: none"> – Glasbena izrazna sredstva, zapis taktovskih načinov, senzibilnost za metronomski tempo, zaznavanje in zapis ritmičnih posebnosti, spoznavanje dinamičnih, agogičnih, artikulacijskih, izvajalskih in karakternih označb – Alikvotni toni, naravni in temperirani sistem – Kvintni krog, terčni sistem, komorni ton, ključi – Intervali: konsonance, disonance, obrati intervalov – Diatonika, kromatika, enharmonija – Tonski sestavi, funkcije, vodilni ton – Modusi, etnične in umetne lestvice, pentatonika – Transpozicije in vrste trozvokov, obrati, funkcije tonov v akordu. Mnogostranost – Četverozvoki, obrati, mnogostranost – Peterozvoki – Terčna sorodnost, enharmonsko pretolmačenje – Atonalni postopki z intervalnimi nabori – Komplementarni heksakordi, dvanajstttonski niz in njegove lastnosti – Zvočne teksture: monodija, homofonija, polifonija, bitonalnost, bimodalnost – Glasbeni okraski – Tradicionalni in aleatorični glasbeni zapis – Osnovni podatki iz nauka o glasbilih
3.1.2 Ritem	
<ul style="list-style-type: none"> – Razumevajo izraze doba, metrum, metrični utrip, tempo; – Nakazujejo taktovske načine; 	<ul style="list-style-type: none"> – Uvajalne vaje za enakomeren pulz v določenem tempu – Taktiranje osnovnih, sestavljenih in mešanih

<ul style="list-style-type: none"> – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo ritmične vsebine v prvi in drugi poddelitvi, punktirane note, vezave, sinkope; – Oblikujejo ritmične fraze; – Izvajajo parlato (ritmično branje) v tonski abecedi in solmizaciji: v violinskem in basovskem ključu v predpisanem tempu; – Zapisujejo ritmične nareke, zapomnjujejo ritmične vzorce; – Improvizirajo preproste ritmične vsebine; – Dijaki v modulu C usvojijo še posebne jazzovske ritmične vaje v jazzovski literaturi. 	<p>taktovskih načinov</p> <ul style="list-style-type: none"> – Vaje za parlato v violinskem in basovskem ključu s postopno širitvijo branja tonov v notnem črtovju z eno pomožno črto v tonski abecedi in solmizaciji: do-re-mi-fa-sol-la-si-do – Uvajalne dvotaktne ritmične vaje – Osem- do šestnajsttaktne ritmične vaje v raznih taktovskih načinih – Komplementarne ritmične vaje – Vaje za domače delo – Vaje za domače delo
---	--

<h3>3.1.3 Melodika</h3>	
<ul style="list-style-type: none"> – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo melodične skoke v vse lestvične stopnje v duru, harmoničnem in melodičnem molu; – Slušno in racionalno zaznavajo melodične postope v starocerkvenih modusih; – Slušno zaznavajo tonalitete in njene funkcionalne stopnje; – Razumevanje diatonične menjalne in prehajalne tone; – Doživeto interpretirajo melodične vaje in primere iz slovenske ljudske in umetne glasbe ter tuje literature; – Analizirajo harmonske in motivične podlage melodičnih vaj; – Zaznavajo in reproducirajo tonalne in modalne melodične vsebine s spominskimi ponovitvami in zapisom v obliki nareka; – Doživeto in pevsko oblikovana interpretacija izbranih melodičnih primerov s klavirsko spremljavo; – Urijo zaznave komornega tona in tonske barve raznih tonalitet. 	<ul style="list-style-type: none"> – Uvajalne dvotaktne fraze z določenimi melodičnimi skoki v duru in harmoničnem molu – Uvajalni melodični vzorci – Osem- do šestnajsttaktne enoglasne ritmično-melodične vaje s postopnim številom melodičnih skokov v harmoničnem in melodičnem molu – Izvajanje kadenčnih vaj v izhodiščih vseh obratov kvintakordov v obeh smereh v poljubnih tonalitetah – Vaje v melodičnih postopih v starocerkvenih modusih – Ritmično-melodične vaje s klavirsko spremljavo – Katalog skladb v posameznih tonalitetah za prepoznavo barve tonalitete – Spoznavanje melodičnega motiva, fraze, dvotaktja, malega in velikega stavka, periode – Ustvarjalne igre z motivom: ponovitve, širitve, ritmične in intervalne spremembe – Analiza, petje in poslušanje primerov iz ljudske in umetne glasbe – Vaje za domače delo

<h3>3.1.4 Intervali in sozvočja</h3>	
<ul style="list-style-type: none"> – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo intervale sekunde, terce in kvarte v vseh kvalitetah; – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo trozvoke v obratih in dominantni septakord z obrati v vseh melodičnih legah v ozki in široki legi (trozvoki tudi v štiriglasju); – Prepoznavajo vloge posameznih tonov in intervalov v akordu v štiriglasju in z dodatnimi podvojitvami. 	<ul style="list-style-type: none"> – Intervalni nareki s sekundami, tercami in kvartami s tremi, štirimi ali petimi toni, dodanimi izhodiščnemu tonu; – Intervalne vaje s sekundami, tercami in kvartami, namenjene petju, z izbranimi intervali v raznih transpozicijah – Štiriglasne kadence, namenjene petju za prepoznavo sozvočij in osnovnih harmonskih zvez v tri- in štiriglasju – Primeri iz literature za zaznavo intervalnih, sozvočnih, motivičnih, stavčnih in periodičnih vsebin – Vaje za prepoznavo vseh trozvokov z obrati in dominantnega septakorda z obrati v vseh melodičnih legah v ozki in široki legi na klavirju in v različnih inštrumentalnih

	kombinacijah (v zvočnem zapisu s tonskimi barvami različnih glasbil) – Vaje za domače delo
--	---

3.2.1 Glasbena teorija	
Dijaki: – Razumevajo mutacijo dur-mol in mol-dur; – Razumevajo harmonični dur (znižana šesta stopnja); – Razumevajo menjalne kromatične tone: popolni, nepopolni, poudarjeni, nepoudarjeni; – Razumevajo prehajalne kromatične tone: popolni, nepopolni, poudarjeni, nepoudarjeni; – Razumevajo stabilno alteracijo zvišane četrte stopnje.	– Analizirani primeri iz literature z mutacijo, s harmoničnim durom, z menjalno in s prehajalno kromatiko, z zvišano četrto stopnjo – Primeri iz literature s pesemskimi oblikami, primeri s temo z variacijami – Kadence z uporabo obravnavanih melodičnih vsebin

3.2.2 Ritem	
– Obvladujejo enakomeren glasbeni utrip in glasbeni spomin; – Taktirajo osnovne, sestavljene in mešane taktovske načine; – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo metrume z ritmičnimi vsebinami s prvo in z drugo poddelitvijo, s triolami v binarni dobi in z duolami v ternarni dobi, <i>alla breve</i> s prvo in z drugo poddelitvijo; – Ritmično berejo tonske višine (parlato) s tonsko abecedo v usvojenih metrumih v violinskem in basovskem ključu.	– Uvajalne ritmične igre (dvo- in štiriktaktni vzorci): odmevi, odgovori, dvo- in triglasni kanoni na dano vsebino, igre s komplementarnim ritmom, s tolkalno in z inštrumentalno spremljavo – Vaje za ritmični narek v obliki ritmičnih vzorcev in osemtaktnih vaj v osnovnih, sestavljenih in mešanih taktovskih načinih – Ritmične vaje za izvajanje, razvrščene po težavnostni stopnji; nekatere vaje so izpisane v petih etapah z dodanimi ritmičnimi vsebinami: prva poddelitev, druga poddelitev, nepravilna poddelitev, pavze v prvi in drugi poddelitvi – Komplementarne ritmične vaje – Parlato vaje z uvajalnimi vzorci v violinskem in basovskem ključu brez predpisanega ključa – Vaje za domače delo

3.2.3 Melodika	
– Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo mutacijo in harmonični dur; – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo kromatične menjalne in prehajalne tone; – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo zvišano četrto stopnjo v duru in molu; – Izvajajo preprosta dvoglasja v vsakem od petih poglavij: pojejo kadence s postopnim dodajanjem stranskih stopnenj; – Skrbijo za zdrav in oblikovan pevski glas.	– Vaje za mutacijo, primeri iz literature – Vaje za harmonični dur, primeri iz literature – Vaje z menjalnimi kromatičnimi toni, primeri iz literature – Vaje s kromatičnimi prehajalnimi toni – Vaje z ritmičnimi vzorci istih tonskih postopov – Vaje s kombiniranimi melodičnimi vsebinami in analitičnimi oznakami – Kadenčne vaje s posameznimi alteracijami – Dvoglasne vokalize z obravnavanimi melodičnimi vsebinami – Oblikovanje lepega pevskega glasu – Vaje za eno- in dvoglasni melodični narek – Vaje s klavirsko spremljavo – Vaje za domače delo

3.2.4 Intervali in sozvočja	
– Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo intervale čiste in zmanjšane kvinte, velike in	– Primeri iz domače in tuje literature za zaznavo intervalnih in harmonskih vsebin

<ul style="list-style-type: none"> – male sekste, velike in male septime; – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo vse trozvoke v ozki in široki legi, v tri- in štiriglasju, v vseh melodičnih legah; – Slušno zaznavajo in zapisujejo dominantni četvero-zvok z obrati v ozki in široki legi v vseh melodičnih legah; – Slušno zaznavajo in zapisujejo še ostale diatonične septakorde v ozki in široki legi: zvv7 dv7, mv7, mm7, zmm7, zmzm7 v septimni legi; – Slušno zaznavajo obrate dv7 in mm7 v ozki in široki legi; – Slušno zaznavajo harmonske zveze osnovnih stopenj z obrati v treh melodičnih legah v harmonski in melodični vezavi; – Slušno zaznavajo harmonske zveze s stranskimi stopnjami; – Slušno zaznavajo harmonske zveze s kvartsektakordi; – Slušno zaznavajo harmonske zveze z dominantnim četvero-zvokom z obrati. 	<ul style="list-style-type: none"> – Predvaje za zaznavo velikih in malih sekest – Katalog skladb s posameznimi intervalnimi vsebinami (v smeri navzgor in navzdol) – Uvajalne vaje za intervale (z dodajanjem pomožnih akordičnih ali lestvičnih tonov) – Intervalne vaje s kvintami, sekestami in septimami za izvajanje, vaje za narek (glej didaktične napotke) – Zaznavanje trozvokov s spreminjanjem enega ali dveh tonov v ozki in široki legi – Vaje za zaznavo trozvokov v široki legi v štiriglasju v vseh melodičnih legah – Vaje za zaznavo dominantnega septakorda z obrati v ozki in široki legi v vseh melodičnih legah (glej didaktične napotke) – Vaje za zaznavo obravnavanih diatoničnih septakordov v septimni legi – Vaje za harmonske zveze osnovnih stopenj v vseh obratih in melodičnih legah s prehajalnimi, menjalnimi in zadržanimi kvartsektakordi – Vaje za zaznavo stranskih stopenj v duru in harmoničnem molu – Vaje za narek harmonskih zvez – Vaje za domače delo
--	---

3.3.1 Glasbena teorija

<p>Dijaki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Razumevajo labilne alteracije: znižana druga stopnja; – Razumevajo zvišano drugo stopnjo; – Razumevajo stranske dominante v duru; – Razumevajo stranske dominante oz. stransko sedmo stopnjo v molu; – Razumevajo oštevilčeni bas. 	<ul style="list-style-type: none"> – Primeri iz literature z labilnimi alteracijami – Primeri iz literature s stranskimi dominantami v duru in molu – Primeri baročne literature z oštevilčenim basom – Primeri iz literature z razširjeno tridelno obliko in s polifonimi oblikami; menuet, suite, passacaglia, invencija, fuga – Primeri za domače delo
---	--

3.3.2 Ritem

<ul style="list-style-type: none"> – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo prvo, drugo in tretjo poddelitev, punktirane note, vezane note čez dobo in čez taktnico, nepravilne poddelitve (kvintole, sekestole, septole), sinkope; – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo osnovne in sestavljene taktovske načine z binarnimi in ternarnimi dobami četrtink in osmink (tudi kot pavze), mešane taktovske načine s prvo in z drugo poddelitvijo in s sinkopami; – Izvajajo komplementarne ritmične vaje; – Natančno izvajajo ritmično branje (parlato) v violinskem, basovskem in altovskem ključu s tonsko abecedo. 	<ul style="list-style-type: none"> – Uvajalne ritmične fraze – Osem- do šestnajsttaktne ritmične vaje – Vaje v izvedbi postopnih ritmičnih vsebin – Komplementarne ritmične vaje – Ritmični nareki – Vaje za parlato v violinskem, basovskem in altovskem ključu – Vaje za samostojno delo
--	---

3.3.3 Melodika

– Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo melodične vsebine z nižano in zvišano drugo stopnjo;– Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo melodične vsebine s stranskimi dominantami v duru in harmoničnem molu;– Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo melodične vsebine z diatoničnimi in s kromatičnimi modulacijami;– V zgledni pevski tehniki doživeto izvajajo melodične vaje s kombinacijo melodičnih in harmonskih kromatičnih vsebin.	– Uvajalne fraze z nižano drugo stopnjo, z zvišano drugo stopnjo, s stranskimi dominantami v duru in molu– Primeri iz literature za obravnavana poglavja– Vaje z nižano drugo stopnjo (harmonska in melodična vloga)– Vaje z zvišano drugo stopnjo (harmonska in melodična vloga)– Vaje s stranskimi dominantami v duru– Vaje s stranskimi dominantami v molu– Ritmični vzorci z istim melodičnim zaporedjem tonov– Kadenčne vaje s posameznimi alteracijami– Vaje s klavirsko spremljavo z zglednim oblikovanjem tona– Dvoglasne vokalize– Vaje za enoglasni in dvoglasni narek– Vaje za domače delo

3.3.4 Intervali in sozvočja

– Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo intervale sekste in septime vseh kvalitete;– Slušno zaznavajo in zapisujejo molov kvintakord z veliko septimo z obrati v ozki legi in v septimni široki legi, zmanjšano zmanjšani septakord, zvečani kvintakord z veliko septimo;– Slušno zaznavajo harmonske zveze z napolitanskim sekstakordom;– Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo harmonske zveze z izmiki v stranske stopnje v duru in molu;– Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo kromatične modulacije (utrditve tonalitete stranskih stopenj v duru in molu);– Slušno zaznavajo elipse s stranskimi dominantami in s sedmo stransko stopnjo;– Razumevajo oštevilčeni bas.	– Primeri za zaznavo intervalnih in harmonskih vsebin– Primeri za obravnavana sozvočja– Intervalni vzorci za sekste in septime– Intervalne vaje s sekstami in septimami– Harmonske zveze z napolitanskim sekstakordom– Harmonske zveze za izmike v duru in molu– Harmonske zveze z utrditvijo stranske stopnje (kromatične modulacije)– Vaje za domače delo

3.4.1 Glasbena teorija

Dijaki: – Obnovijo razumevanje starocerkvenih modusov;– Obnovijo razumevanje septakordov v duru in molu, ponovitev diatoničnih in kromatičnih modulacij;– Spoznavajo in razumevajo vlogo zvečanih sekstakordov;– Spoznavajo in razumevajo enharmonske pretvorbe zmanjšano zmanjšane septakorda, zvečanega trozvoka in dominantnega septakorda v zvečani kvintsekstakord;– Spoznavajo in razumevajo enharmonske modulacije s tremi načini pretolmačenj.	– Primeri iz literature z diatoničnimi in alteriranimi septakordi – ponovitev– Primeri iz literature s starocerkvenimi modusi – ponovitev– Primeri iz literature z diatoničnimi in s kromatičnimi modulacijami – ponovitev– Primeri iz literature z zvečanimi sekstakordi– Primeri iz literature z enharmonskimi spremembami– Primeri iz literature s cikličnimi oblikami: sonata, rondo (odlomki, ki določajo glasbeno obliko ob razlagi učitelja)

3.4.2 Ritem	
<ul style="list-style-type: none"> – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo dvodobni, tridobni, sestavljeni in mešani taktovski način z dobami četrtink, polovink in polovink s piko; – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo prvo, drugo, tretjo poddelitev, sinkope, nepravilne poddelitve, vezaje čez dobo in čez taktnico; – Natančno izvajajo komplementarne ritmične vaje; – Ritmično natančno berejo notni zapis (parlato) v violinskem, basovskem, altovskem in tenorskem ključu. 	<ul style="list-style-type: none"> – Eno- in dvoglasne uvajalne vaje z ritmičnimi vzorci (za dve skupini izvajalcev) – Eno- in dvoglasne vaje ritmične vaje s postopnim uvajanjem ritmičnih vsebin (za dve skupini izvajalcev) – Uvajalne vaje za parlato v tenorskem ključu – Osem- do šestnajsttaktne vaje za parlato v raznih taktovskih načinih
3.4.3 Melodika	
<ul style="list-style-type: none"> – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo modalne tone; – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo zunajakordične tone; – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo stabilne in labilne alteracije; – Usvajajo sekvenčne eliptične postopke; – Izvajajo in slušno prepoznavajo zvečane sekstakorde; – Izvajajo in prepoznavajo enharmonske postopke; – Izvajajo in prepoznavajo postopke razširjene tonalnosti; – Skrbno oblikujejo pevski glas. 	<ul style="list-style-type: none"> – Primeri iz literature z modalnimi toni, s tremi vrstami modulacij, z zvečanimi sekstakordi, z enharmonskimi postopki, z razširjeno tonalnostjo – Vaje z modalnimi toni – Uvajalne vaje z razloženimi septakordi z obrati – Vaje z diatoničnimi in s kromatičnimi modulacijami – Melodični vzorci za elipse, sekvenčni postopki in melodične vaje z elipsami – Vaje z enharmonskimi modulacijami – Vaje z zvečanimi sekstakordi – Primeri z razširjeno tonalnostjo: terčne in tritonusne zveze, zmanjšana lestvica, kvartni postopi, modalni postopi, postopi z določenimi tonskimi nabori) – Enoglasni in dvoglasni tonalni nareki – Melodične vaje s klavirsko spremljavo z lepim tonom – Dvoglasne tonalne vokalize – Melodične vaje za izvajanje in narek za samostojno delo
3.4.4 Intervali in sozvočja	
<ul style="list-style-type: none"> – Slušno zaznavajo, izvajajo in zapisujejo intervale od prime do decime; – Slušno zaznavajo in izvajajo dominantni nonakord; – Slušno zaznavajo in pojejo zvečane sekstakorde; – Izvajajo enharmonske pretvorbe zmanjšano zmanjšane septakorda, zvečanega trozvoka, dominantnega septakorda v zvečani sekstakord; – Pojejo enharmonske modulacije; – Slušno zaznavajo in izvajajo sozvočja z razširjeno dominantno; – Poslušajo in izvajajo terčne in tritonusne harmonske zveze; 	<ul style="list-style-type: none"> – Primeri iz literature za zaznavo intervalnih in harmonskih vsebin – Uvajalne intervalne vaje v določenih melodičnih obrisih – Intervalni vzorci s štirimi in petimi toni – Osemtaktne intervalne vaje – Harmonske vaje s septakordi in z obrati v vseh melodičnih legah – Vaje z zvečanimi sekstakordi: italjanski, francoski, nemški, nemško-francoski – Vaje z enharmonskimi spremembami – Štiritaktne zveze z razširjeno dominantno – Štiritaktne zveze s terčnimi in tritonusnimi postopki – Štiritaktne zveze z razširjeno tonalnostjo

<ul style="list-style-type: none"> – Poslušajo in izvajajo harmonske zveze z zvečanimi sekstakordi; – Poslušajo in izvajajo harmonske zveze z enharmonskim pretolmačenjem; – Poslušajo in izvajajo harmonske zveze z razširjeno tonalnostjo; – Spoznavajo uporabne lastnosti tabele tonskih naborov. 	<ul style="list-style-type: none"> – Intervalni vzorci atonalnih tonskih naborov – Tabela temperiranih tonskih naborov
--	--

Poleg navedenih za doseganje ciljev lahko uporabljamo tudi druge izbirne vsebine.

4 STANDARDI ZNANJA IN MINIMALNI STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja so določeni z obvladovanjem posameznih sklopov predpisanih vsebin in izkazujejo pričakovano stopnjo obvladovanja solfeggia, kar se izraža v natančnosti in muzikalnosti, v slušno-vokalni natančnosti, vzdržljivosti, vzdrževanju tempa in splošni koncentraciji.

Minimalni standardi znanja so operacionalizirani cilji (količina in kakovost znanja, spretnosti in veščin), ki naj bi jih dijak dosegel in izkazal za pozitivno oceno (zadostno) in so tista kakovost in količina znanja, spretnosti in veščin, ki sta nujni za nadaljnje učenje in razvoj pri določenem predmetu. Predlagani tempi pri ritmičnih vajah pomenijo minimalni standard znanja.

Minimalni standardi znanja so izraženi v vsebinah po posameznih letnikih.

1. letnik

Dijaki:

- izkažejo osnovna teoretična znanja iz poglavja 3.1.1: zgradba lestvic, intervalov, akordov z obrati, mnogostranost akordov, dinamične in agogične oznake, osnovna znanja iz nauka o instrumentih;
- zaznajo vsaj tri izmed oblikovnih elementov: motiv, frazo, dvotakt, stavek, periodo;
- ritmično reproducirajo in zapišejo vsebine iz poglavja 3.1.2: binarne in ternarne metrumne z dobami v prvi in drugi poddelitvi, sinkope in vezave tonov, berejo note s tonsko abecedo v ritmiziranem zapisu;
- zapojejo in zapišejo melodične vsebine iz poglavja 3.1.3: melodični skoki v posamezne melodične stopnje v duru in harmoničnem molu;
- slušno prepoznajo, zapojejo in zapišejo intervale do zvečane kvarte;
- slušno prepoznajo in zapišejo vse diatonične trozvoke z obrati in dominantni septakord z obrati v ozki legi.

2. letnik

Dijaki:

- izkažejo osnovna teoretična znanja iz poglavja 3.2.1: opišejo mutacijo, harmonični dur, kromatične melodične tone, zvišano IV. stopnjo kot stabilno alteracijo, razumejo in razložijo pesemsko obliko in temo z variacijami;
- ritmično reproducirajo in zapišejo vsebine iz poglavja 3.2.2: binarni, ternarni in mešani taktovski načini, alla breve, nepravilne podelitve – triole in duole, berejo note s tonsko abecedo v ritmiziranem zapisu v violinskem in basovskem ključu;
- intonančno čisto zapojejo in zapišejo melodične vsebine iz poglavja 3.2.3: mutacijo, harmonični dur, menjalne in prehajalne kromatične tone;
- slušno prepoznajo, zapojejo in zapišejo vsebine iz poglavja 3.2.4: intervali do velike septime;
- slušno prepoznajo in v ozki legi zapojejo vse diatonične septakorde in obrate naslednjih akordov: durov z veliko septimo, molov z malo septimo, dominantni septakord.

3. letnik

Dijaki:

- izkažejo osnovna teoretična znanja iz poglavja 3.3.1: opišejo alteracije znižane in zvišane II. stopnje, opišejo izmike v stranske stopnje v duru in molu, razumejo in razložijo razširjeno tridelno obliko, suite in fugo;
- ritmično reproducirajo in zapišejo vsebine iz poglavja 3.3.2: triole v drugi podelitvi, sinkope v drugi podelitvi, kvintole, s tonsko abecedo ritmično preberejo note v violinskem, basovskem in altovskem ključu;
- intonančno čisto zapojejo in zapišejo melodične vsebine iz poglavja 3.3.3: alteracijo II. stopnje, kromatične izmike v duru in molu;
- slušno prepoznajo, zapojejo in zapišejo vsebine iz poglavja 3.3.4: sočasne in razložene intervale do oktave, diatonične septakorde z obrati v ozki legi, razen zvečanega kvintakorda z veliko septimo v osnovni obliki.

4. letnik

Dijaki:

- izkažejo obvladovanje teoretičnega znanja prejšnjih letnikov in iz poglavja 3.4.1: razumejo diatonične in kromatične modulacije, elipse, zvečane sekstakorde, razumejo vrste enharmonskih sprememb in osnovne postopke razširjene tonalnosti;
- razumejo oblikovne postopke sonatnega stavka in rondoja;
- ritmično reproducirajo in zapišejo osnovne vsebine iz poglavja 3.4.2: alla breve, sestavljeni taktovski načini, sinkope v tretji podelitvi;
- s tonsko abecedo ritmično preberejo note v violinskem, basovskem, altovskem in tenorskem ključu;
- intonačno čisto zapojejo in zapišejo vsebine iz poglavja 3.4.3: modalne, izvenakordične tone, labilne alteracije;
- slušno prepoznajo, zapojejo in zapišejo sočasne in razložene intervale do velike decime,

- slušno prepoznajo in zapišejo diatonične septakorde v široki legi v septimni melodični legi, obrate dominantnega septakorda, durovega septakorda z veliko septimo in molovega z malo septimo v široki legi, slušno prepoznajo dominantni nonakord v osnovni legi.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Predmet solfeggio je zgrajen iz štirih vsebinskih sklopov, ki tvorijo štiriplastno didaktično enoto: glasbena teorija, ritem, melodika, intervali in sozvočja. Vsaka od njih zahteva posebno učiteljevo pozornost in specifičen didaktični pristop. Segment glasbena teorija pri predmetu solfeggio vsebuje tudi osnovne prvine oblikoslovja, podobno kot je pri predmetih glasbeni stavki in zgodovina glasbe.

Teorija

V prvem letniku je glasbeni teoriji namenjeno 35 ur. Učitelj lahko v prvem letniku samostojno razporedi vsebine iz glasbene teorije. Dijaki naj spoznajo osnovne oblike in njihove vzorce skozi glasbeno literaturo v povezavi z njihovo vlogo v glasbeni zgodovini. Pri pouku solfeggia seveda ne moremo utrditi vseh teh oblikovnih vsebin, lahko pa solfeggio uporabno vključimo v aktivno poslušanje glasbenih del. S tem krepimo glasbeni spomin, ki je velika vrednota v celostnem dojetanju glasbenih umetnin. Odpiramo tudi vrata k medpredmetnemu povezovanju z glavnim glasbilom, z glasbenim stavkom, s skupinsko igro in z glasbeno zgodovino. To motivira dijake. Ob razlagi jim predstavimo glavne značilnosti posamezne oblike, občasno pa damo navodila za domače delo pri poslušanju skladb ob partiturah in posnetkih s spleta, ki ponujajo tudi analitične predstavitve del (npr. www.imslp.org, youtube ipd). V četrtem letniku so v primerih iz literature informativno predstavljene tudi prvine razširjene tonalnosti s terčnimi in tritonusnimi zvezami, z zmanjšano lestvico (tri transpozicije), s kvartnimi harmonijami, z modalnimi in s serialnimi postopki prve polovice 20. stoletja.

Za natančno zaznavo tempa in tonalitete si ustvarimo kataloge skladb v določenih tempih in tonalitetah.

Pri analizi oblikovnih vzorcev v četrtem letniku uporabimo pridobljeno znanje iz kontrapunkta o sozvočnih in melodičnih razmerjih glasov. Slovenci imamo bogato pevsko tradicijo, zato naj razred deluje kot pevski zbor. Ure pogosto začnemo z nekaj ogrevalnimi pevskega glasovi in s pozornim oblikovanjem pevskega glasovi. Temu je namenjen izbor zborovske literature v postopni količini glasbenih vsebin. Učna ura naj poleg slušne in pisne

reprodukcije vsebuje doživljajsko izvajanje, poslušanje in ustvarjalne prvine obravnave glasbenih vsebin.

Ritem

Stremimo k temeljni spretnosti: vzdrževanju metričnega pulza. V uvodnih vajah se poigramo s preprostimi vzorci, ki jih ponavljamo, jih izvajamo večglasno in postopno uvajamo ritmične vsebine. Delo popestrimo s spremljavo z ritmičnimi ostinati, ki jih izvajamo z lastnimi glasbili ali razdelimo razred na dva dela (lahko spremlja tudi en dijak ali manjša skupina). Izvajamo kanone (s preprostimi tolkalnimi ritmičnimi ostinati ali brez), pogosto izmenjujemo dve skupini, ki izvajata dvotakte. Vaje naj bodo opremljene z agogičnimi in dinamičnimi označbami ter z oznakami za tempo. Postopnost pri vajah dosegamo tudi tako, da isto vajo oblikujemo v več ravneh ritmične pestrosti (dodajamo poddelitve, nepravilne poddelitve, pavze, vezave). Komplementarne vaje izvajamo z obema rokama, z roko in z glasom, ali v dveh skupinah dijakov. Tudi tu je mogoča izvedba kanona. Dijaki v modulu C (jazz) pridobivajo znanja in sposobnosti tudi z jazzovsko ritmiko, ki ji je namenjena določena literatura. Znanja in sposobnosti utrjujemo s preprostimi ustvarjalnimi igrami z improvizacijo danih motivov in kanonskih postopov. Ritmične vaje ali skladbe na spletu spremljamo z ostinatnimi vzorci. Vsebine izvajamo v raznih tempih, izvajamo komplementarne dvo- in triglasne vzorce s skupinsko in individualno vlogo dijakov v razredu. Uporabljamo spremljavo s preprostimi tolkali in z oblikovanjem različnih zvokov. Vsebine ne zapletamo, temveč dosegamo tekočo in ubrano metrično pulziranje določenih vzorcev. Šele nato po presoji dodamo ustvarjalne variacijske prvine, ker se razredi razlikujejo po sposobnostih. Pri parlatu pazimo, da izdržimo note, tudi zadnje v frazi, da dijak izbere tempo, v katerem lahko nadzorovano pregleduje note, ki sledijo. Vadimo tonsko abecedo in solmizacijo. Dobra uvajalna vaja so štiritaktni lestvični motivi, ki jih transponiramo na vse lestvične stopnje.

Melodika

Ustvarimo si katalog skladb v določenih tonalitetah, skladbe z motivi v določenih intervalih in melodično zasnovanih melodijah (lestvične, akordične, kombinirane). Pred petjem melodičnih vsebin se upojemo, med petjem smo pozorni na zavestno dihanje, na lepo oblikovan pevski glas in na dinamično oblikovane melodične fraze. Obseg melodij dijaki prilagodijo svojemu obsegu, tako da poljubno oktavizirajo posamezne dele melodije.

Pri izvajanju melodičnih vaj od drugega letnika naprej pazimo na melodično oziroma harmonsko vlogo alteriranih tonov, ki jo dijaki označijo.

Pazimo na obseg pevske glasov in na ritmično skladnost v melodijah.

Melodične nareke naj dijaki usvajajo spominsko-analitično, šele nato naj zapišejo melodično frazo. To pomeni, da dijak tiho ali z notranjim poslušom zapoje in si zapomni melodijo. Dvoglasni nareki so sprva ritmično kar se da nezahtevni. Nato dodajamo preproste ritmične in polifone prvine – podaljšane note, poddelitve, vezane note, preproste polifone postopke. Izvajamo vaje za popestritev z igrami »napačnega« tona, z ustvarjalnim ali s samo reproduktivnim dodajanjem »manjkajočih« tonov v melodičnem zapisu, s preprostimi improvizacijami določenega melodičnega skoka, z igrami odmeva, z igrami vprašanja in odgovora s predhodno določitvijo harmonske podlage.

Intervali

Za utrjevanje intervalne zaznave in reprodukcije lahko po potrebi vsak ton ponovimo dvakrat in šele nato zapojemo vzorec, kot je zapisan. Sprva jih lahko pojemo nevezano. Nove intervale slušno povezujemo s sozvočji in s položaji intervalov v lestvicah. V atonalnih vzorcih naj dijak pomni razmerja do predprejšnjih tonov (pri tretjem ali četrtem tonu naj torej zavesto ohranja odnos do celotnega niza tonov). Nove intervale uvajamo tako, da jih permutiramo z dvema ali s tremi manjšimi, že obvladanimi intervali. Vaje so lahko oblikovane s postopkom fazne permutacije (vsaka naslednja fraza začenja z intervalom, ki sledi prvemu intervalu v prejšnji frazi). To dijakom omogoči spremljanje barve intervalov znotraj znanega intervalnega nabora. Dijaki morajo poznati število poltonov v posameznih intervalih. Izvajamo uvajalne vaje z različnimi smermi istih intervalov. Zanesljivost dijakov pri intervalni zaznavi je pomembna za dobro sozvočno orientacijo, ki bo vodila do profesionalne ravni glasbenega posluha. Zato pojavnost novih intervalov odmerjamo postopno. Koristne so intervalne in sozvočne asociacije na posamezne melodije. Na koncu šolskega leta se jih po navadi nabere za cel katalog, kar osveži pouk in motivira dijake.

Sozvočja in harmonske zveze

Dijakom igramo posamezna sozvočja tako, da v osminkah izmenjaje igramo vse mogoče pare glasov v ozki in široki legi: spodnja, zgornja, notranja in zunanja glasova. Sozvočja razvežemo v logično zvezo določene diatonične zveze. Tako dijaki zaznajo mnogostranske vloge sozvočij. Dijak mora razpoznati vlogo posameznega tona v akordu, posebno v basu in sopranu. Zato posluša analitično in se vpraša, ali sliši prvi, tretji ali peti ton akorda (ali sedmi ton, če sliši septakord). Koristna je vaja s petjem tonov s številkami, ki ponazarjajo vlogo tega tona v akordu. Dobra je vaja, v kateri pojemo obrate akordov z istim tonom v basu ali sopranu. Uspešna je tudi igra z intervali kvint in sext, v katere uvajamo tretji (akordični) ton zgoraj, spodaj ali vmes. Koristne so vaje s spreminjanjem enega ali dveh akordičnih tonov v tri- in

štiriglasju, v ozki in široki legi. Dijaki v modulu C pridobivajo znanja in spretnosti tudi na področju razširjenih dominant, njenih substitutov in modalnih zvez. Razred pogosto razdelimo po glasovih, pri čemer pojejo vsi, katero od vaj pa tudi solistični glasovi. Zelo koristna vaja je igranje/pojem: dijak igra basovo linijo, poje pa sopran, alt ali tenor. Vadimo po frazah. Dijak sčasoma uspešno zaznava intervalne vertikalne intervalne odnose. Take naloge razdelimo tudi za domače delo.

Utrjevanje absolutnega posluha je mogoče z oblikovanjem kataloga skladb v posameznih tonalitetah za prepoznavo barve tonalitete. Občasno ga nadgradimo z repertoarjem, ki ga dijaki igrajo pri inštrumentu ali v orkestru; dijaki se skoncentrirajo na notranji posluš in si zapojejo teme dveh ali treh skladb v določeni tonaliteti, ki jih nato predvajamo zvočno. Preverjamo torej naš priučeni absolutni posluš. Dijaki, ki to že obvladajo, naj potrpijo in prepustijo ugibanje tudi tistim, ki si še prizadevajo doseči to. Rezultate primerjamo s pomočjo spleta ali s pomočjo posebej posnetih odlomkov. Vadimo tudi tako, da pedagog odigra neko temo v treh različnih tonalitetah, dijaki pa ugotavljajo, katera je prava. Razvedrilni in koristni so pogovori o barvnih asociacijah na določene tone ali tonalitete.

Konkretna priporočila

Učitelju solfeggia se priporoča, naj se vse tri vrste gibanj (ritmično, melodično in harmonsko) izvaja redno na vsakem terminu (dvournem bloku) solfeggia. Prav tako naj se bodisi ritmični bodisi melodični diktat (idealno pa oba) izvaja na vsakem terminu (dvournem bloku) solfeggia. Prepoznavanje akordov in zveze akordov lahko izvajamo ustno ali pisno. Poseben pomen ima redno utrjevanje diatonike s pomočjo kadenčnih vaj, ki so eno glavnih zagotovil za vzdrževanje teoretičnih in praktičnih znanj s področja tonalnosti. Zato se priporoča, da se kadenčne vaje izvajajo redno na pamet z vsemi možnimi menjalnimi toni (diatoničnimi in kromatičnimi) v vseh legah in variantah.

Splošna priporočila

Število vaj v operativnih ciljih ni določeno, saj bo presevalo obseg pouka. Iz vaj lahko črpamo gradivo za zelo nadarjene in tudi za tiste, ki se bodo potegovali le za minimalni obseg znanja. Pedagog pripravi učno pripravo iz gradiva v učbeniku in lahko oblikuje svoje gradivo glede na sestavo, kakovost in število dijakov ter glede na tempo dela v šolskem letu. Dobrodošle so popestritve pouka z izvajanjem z glasbili (npr. izvajanje harmonskih vaj), saj dijaki tako usvajajo barvne značilnosti posameznih melodičnih, registrskih in harmonskih vsebin. Koristno in razvedrilno je, če dijake med petjem in igranjem tonsko snemamo in nato predvajamo posnetek, da dijaki dobijo povratno informacijo o svojem delu. Izkoristimo

možnosti priložnostnega ansambla v razredu in zanj pripravimo aranžmaje znanih popevk ali harmonskih zvez. Dijaki poslušajo drug drugega in zaznavajo harmonske in melodične postope. Preprosta rešitev za to je igranje posameznega glasu v poddelitvah (ostali ga med igranjem svoje melodije slušno lažje sledijo).

Dijakom pri vsaki glasbeni disciplini proti koncu šolskega leta ponudimo nekaj napotkov za nadaljnje delo.

Pouk glasbe z dejavnostmi in vsebinami prispeva k splošnemu in glasbenemu razvoju dijakov ter razvija zmožnosti vseživljenjskega učenja. Učenje in poučevanje glasbe bo uspešno, če bo celostno, dejavno in ustvarjalno. Učni načrt nadgrajuje poznavanje glasbe, ki se v praksi lahko udejanji s skrbno in gospodarno načrtovanimi in izpeljanimi učnimi urami. Učitelj avtonomno oblikuje posamezne učne sklope, tako da smiselno povezuje posamezne glasbene dejavnosti z operativno-procesnimi razvojnimi cilji in vsebinami. Zaporedje in globino vsebin ter metode in oblike dela učitelj prilagaja potrebam in zmožnostim dijakov.

Učitelj naj spodbuja dijaka tudi k obisku koncertnih prireditev, ki so pomemben vir izkušenj in informacij, ki jih ne more dati pouk. Dijak tako spoznava bogastvo glasbene literature in se srečuje z interpretativnimi dosežki priznanih umetnikov, kar oblikuje njegovo umetniško osebnost; ob tem spoznava zakonitosti poklicnega dela svojega področja tudi s praktičnih, z organizacijskih in drugih vidikov.

Priporočena literatura:

T. Habe, Solfeggio I, II, III, IV, Ljubljana, 2005.

P. Šavli, Solfeggio I, II, II, IV, skripta, Ljubljana, 2009.

D. Radičeva - Divjaković, Dvoglasni diktati, Beograd, 1975.

E. Bachträgl, Modern Rhythm & Reading Script, Helbing, Innsbruck, 1985.

E. Aldwell, C. Schachter, Harmony and Voice Leading, Orlando, Florida (ZDA), 1989.

A. Forte, E. E. Gilbert, Introduction to Schenkerian Analysis: Form and Content in Tonal Music, W. W. Norton & Co, 1982.

A. Forte, The Structure of Atonal Music, New Haven Connecticut (ZDA), 1973.

5.1 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pomembno je, da ločimo preverjanje in ocenjevanje. Rezultatov preverjanja ne uporabimo za ocenjevanje.

Preverjanje

Pri preverjanju znanja učitelj redno spremlja dijakov razvoj in napredek, preverja njegove sposobnosti, znanje in zmožnosti ter daje dijaku povratne informacije o njegovem napredovanju. Sprotno razčlenjevanje dijakovih dosežkov in znanja ter morebitnih pomanjkljivosti pomaga pri razvoju njegovih spretnosti in omogoča jasen načrt za nadaljnje delo.

Preverjati je treba redno in na različne načine, na področjih, kot so navedena, pisno in ustno.

Učitelj preverja znanje:

- pri ponovitvi stare snovi,
- pri utrjevanju obravnavanih vsebin,
- pri ustvarjalnih igrah posameznih področij solfeggia.

Ocenjevanje

Ocenjujemo ustno in pisno. Dijaka ocenimo na področjih ritma, parlata, melodike, intervalov in sozvočij. Glede na naravo skupinskega pouka dijakovo znanje ocenjujemo z izvedbo zahtevanih vaj. Ocenjujemo ritmično in intonančno natančnost, muzikalno oblikovanje fraz, zgledno vokalno tehniko in stopnjo prepoznavanja slušnih vsebin.

5.2 Medpredmetne povezave

Namen interdisciplinarnega povezovanja med bolj ali manj sorodnimi predmeti je vzajemno učinkovanje in prenosljivost znanja. Tako ustvarjamo pogoje za bogatejšo ustvarjalnost in za didaktično učinkovitost na posameznih predmetnih področjih. Večja prenosljivost znanja oblikuje samostojnejšo osebnost, ki se lahko sooči z izzivi stroke in življenja. Zmožnost povezovanja različnih znanj in spretnosti prispeva tudi k močnejši kulturni in etični zavesti, h kakovostni socializaciji ter osebni drži posameznika.

Medpredmetno povezovanje pomeni iskanje povezav svojega predmeta z drugimi predmetnimi področji, sodelovanje učiteljev različnih predmetnih področij v učno-vzgojnih dejavnostih, vzajemno načrtovanje skupne ali sočasne obravnave sorodnih vsebin in podobno. Učitelj se povezuje z drugimi strokovnimi člani pedagoškega aktiva, sodeluje pri načrtovanju medpredmetnih povezav in ustvarjalno sodeluje pri izvajanju učnega procesa.

Dijaki se medpredmetno ustvarjalno povezujejo z drugimi glasbeniki pri komorni igri, v inštrumentalno-vokalnih sestavih, pri igranju v različnih orkestrih, pri korepeticijah ipd. Svoja teoretska znanja, pridobljena pri pouku solfeggia, harmonije, kontrapunkta, oblikoslovja, pa tudi zgodovine, umetnostne ter zlasti glasbene zgodovine, lahko uporabljajo pri kompozicijski in slogovni analizi skladb, kar je v prid boljšemu razumevanju in posledično tudi bolj kakovostni izvedbi skladb. Ob razločevanju in pronicanju v slogovne posebnosti, npr. baroka, klasike, romantike ipd., si dijaki ustvarjajo močnejši osebni uvid v značaj, vsebino in posebnosti določenega obdobja slovenske in evropske zgodovine.

6 MATERIALNI POGOJI

Za doseganje ciljev vzgojno-izobraževalnega procesa pri predmetu solfeggio potrebujemo primerno veliko učilnico, skladno s predpisi. Opremljena mora biti z ustrezno akustično izolacijo, s klavirjem ali pianinom, z metronomom, ogledalom in avdio opremo, računalnikom s programsko opremo za zapis not (Coda Finale ali Sibelius), z videoprojektorjem, s platnom in spletno povezavo.

7 ZNANJA IZVAJALCEV

Izvajalec	Znanja s področja
Učitelj	Visokošolskega izobraževanja kompozicije ali glasbeno-teoretske pedagogike ali dirigiranja